

Kurt Van der Elst

Theater heeft de naam de snelst vervliegende kunst te zijn. Fotografie van theater, tenzij als getuigenis van een voorstelling, is meestal nog een graad slechter af. Het boek 'Atleten van het hart' en de bijhorende tentoonstelling bewijzen de eer aan beiden. Theaterfotograaf Kurt Van der Elst maakte los van chronologie en verhaal, een selectie van de beste beelden die hij de laatste tien jaar maakte van het theater van Arne Sierens en zijn companen. De foto's zijn niet alleen een manier om het werk van Sierens vast te leggen, ze staan ook op zichzelf. Elke foto heeft een eigen verhaal, een eigen poëzie.

Kurt Van der Elst rolde toevallig de theaterwereld binnen. Tijdens het laatste jaar van zijn opleiding aan de Academie voor Schone Kunsten in Gent begon hij als fotograaf te werken voor het Gentse Nieuwpoorttheater. Daar kwam hij voor het eerst in contact met het werk van Arne Sierens, één van de meest productieve theaterauteurs van Vlaanderen. Vanaf de productie 'Bernadetje' (1996) werd hij de vaste scènefotograaf van Sierens. Als freelancer werkt hij natuurlijk ook voor andere gezelschappen en opdrachtgevers, maar de meeste tijd gaat naar de producties van Sierens.

Het boek is geen 'storyboek' van elke voorstelling geworden. De beelden uit verschillende producties zitten heel bewust los door elkaar. *"Ik wou de beelden lostrekken van de voorstelling. Ik heb dat op een gevoelsmatige manier gedaan. De foto's staan allemaal op zich vind ik. Naar mijn gevoel zijn er veel beelden waar je een verhaal kan bij verzinnen zonder dat je de voorstelling hoeft gezien te hebben. Achteraan in het boek staan de beelden wel geordend per voorstelling, zodat het boek toch een zekere archiefwaarde krijgt."*

Het boek en de tentoonstelling zijn er gekomen uit een zekere frustratie. *"Ik heb heel veel beeldmateriaal dat nooit gebruikt wordt. Bovendien wou ik een keer mijn eigen selectie tonen. Wat de pers oppikt zijn vaak de meer voor de hand liggende beelden, technisch perfecte beelden ook. Ik ga vaak heel kort op mijn onderwerp, niet fysiek, maar met een zoomlens, ook op bijvoorbeeld lichamen. Maar als de pers een beeld krijgt waar een hoofd op afgesneden is, dan bellen ze met de vraag om dat beeld nog eens door te sturen omdat het niet goed aangekomen is. Het hoofd staat er immers niet op (lacht)."*

Van der Elst zijn foto's stralen op een zeer treffende manier de sfeer van de voorstellingen uit. Een sfeer die het mysterieuze van de alledaagsheid toont. De

schoonheid van de banaliteit. Het zijn heel suggestieve beelden, en niet zozeer een loutere registratie van wat er op de scène gebeurt. *"Een goede theaterfoto is voor mij een beeld dat vooral een bepaalde sfeer suggereert, dat een aanzet geeft voor een kijker om er een verhaal rond te maken. Dat hoeft geen beeld te zijn waarin je alles al toont. En hoe langer hoe meer kies ik zelf voor heel suggestieve beelden. En omdat scherpte voor mij op zich geen vereiste is, is dat moeilijker om verkocht te krijgen. Een beeld met een bepaald soort ruis - dat kan een onderbelichting zijn, een bewegingscherpte of een focusonscherpte - kan heel veel suggereren en kan voor*

mij veel sterker werken dan een beeld dat haarscherp is. Technisch hoogstaande kwaliteit is nooit iets waar ik heel sterk naar gestreefd heb. Hetgeen een beeld oproept vind ik belangrijker. Hoe opener een beeld, hoe meer interpretaties aan een beeld kunnen gegeven worden, hoe rijker op een bepaalde manier. Ik zoek heel vaak de rand op, waardoor je in een bepaald beeld vaak een deel scherpte krijgt, maar ook een grote suggestie van beweging. En die snelheid zoek ik heel vaak. Ik ga sneller zoeken naar een tragere sluitertijd om de suggestie van beweging in beeld te kunnen krijgen, dan dat ik bv. kies voor een hogere sluitertijd waardoor je echt meer een beeld gaat bevroren.”

In Vlaanderen is er blijkbaar ook veel vraag, vanuit de makers, naar fotografen die een scènebeeld op hun eigen manier proberen te interpreteren. “Die een suggestie proberen te maken van de dingen die getoond worden en niet zozeer alleen maar een registratie van de scène maken. In die zin is Vlaanderen wel sterk bedeed met veel heel geëngageerde en goeie theaterfotografen.” Van der Elst is nooit sterk aanwezig als fotograaf. “Ik ben een fotograaf die nooit dingen evoceert. Ik loop meestal rond en ik ben nooit heel sterk aanwezig in de ruimte. Ik ga nooit dingen uitlokken of stilzetten. Ik laat het op me afkomen en er gebeurt wel iets. In die zin is theater natuurlijk een heel schoon en dankbaar onderwerp omdat er altijd wel iets gebeurt. En ook al zijn het heel statische scènes, fotografisch kan je dat makkelijk oplossen. Dat is misschien veel gezegd, maar je kunt er iets mee doen. Ook mijn ander werk buiten theater doe ik op dezelfde manier.”

De foto's in het boek en in de tentoonstelling zijn nog bijna allemaal analoog gefotografeerd. Van der Elst is pas heel recent overgeschakeld op digitale fotografie. En hij was bang om die stap te zetten. Hij werkte namelijk altijd met hetzelfde soort film, een film die hij dan ook door en door kende. “Ik werkte met een Fuji 800 film. Een heel goeie film die op een heel toffe manier op kunstlicht reageerde en die ook een heel mooie ruis, een mooie korrel, in zich had. Ik kende die film heel goed en wist ook heel goed hoe ik die kon belichten om een speciale sfeer op te roepen. Ik nam wel alles op op negatief, maar ik liet ze direct inscannen bij ontwikkeling. Dus vanaf ontwikkeling werkte ik eigenlijk digitaal. Maar dat bracht veel onkosten mee aan films en ontwikkeling. Om die wat te drukken, ben ik overgeschakeld. Ik heb wel gewacht tot de eerste fullframe van Nikon op de markt kwam. En die camera heeft me echt wel verbaasd. Een digitale camera reageert anders en ik was bang dat ik die specifieke eigenschappen van die Fuji-film zou verliezen. Je moet in het begin je camera dan

wel leren kennen, dat vraagt wat tijd. Maar nu ben ik overtuigd. Ik denk niet dat ik nog op negatief zal werken.” Een ander groot voordeel van digitaal werken is dat je per beeld de ASA-waarde kan bepalen. “Heel leuk voor fotografen. Vroeger was je film 800 ASA. Voor een heel donkere scène moest je je film opdrijven naar 1600 of 3200. Maar dat was dan voor de hele film zo. De film moest in 1 snelheid door de ontwikkelmachine natuurlijk. Nu met een digitale camera kan je beeld per beeld aanpassen. De mogelijkheid is er. Dat is echt verbazingwekkend, een digitale camera. Je kan gaan tot 3000 of 4000 ASA gaan en die ruis is nog altijd heel tof.” Van der Elst werkt hoofdzakelijk in kleur. Toen hij begon was er eigenlijk geen →

deftige kleurenfilm, maar toen de Fuji 800 op de markt kwam begon hij in kleur te werken. "Ik vind in kleur werken heel tof. Ik vind zwart-wit ook wel schoon en interessant. Maar kleur, dat zit dicht bij de werkelijkheid vind ik. Wat op zich een beetje absurd is omdat het in theater om een gefakete werkelijkheid gaat. Maar in zwart-wit heb je soms nogal snel een soort over-geromantiseerd gevoel. Bovendien kan je digitaal van kleur zonder problemen ook naar zwart-wit gaan. Omgekeerd is dat onmogelijk."

Hij ziet zichzelf wel nog een tijdje doorgaan als theaterfotograaf. De uitdaging is er nog steeds. "Ik doe het nog altijd heel graag. En ik heb nog altijd het gevoel dat er een uitdaging is, en ook wel een soort evolutie. Dat is misschien veel gezegd, maar als ik de keuzes bekijk die ik 10 jaar geleden maakte als scènefotograaf en de keuzes die ik nu maak, dan is daar wel verschil in. Toen ik net afstudeerde als fotograaf, was ik veel meer bezig met esthetiek en compositie. Ik was heel sterk op zoek naar heel complexe beelden. Ik probeerde ook heel veel plans in een beeld te verwerken. Ik wou composities maken. Heel complexe dingen met heel uitgekende kadrages waar er links in de hoek iets gebeurt en rechts nog net iets binnen komt gelopen. Vroeger kon ik echt heel blij zijn met zo'n beeld. En dat is in de loop der jaren veel minder geworden. Ik zoek nu veel meer naar heel simpele beelden, naar beelden die heel direct zijn. Ik vind het nu veel interessanter om een voorstelling te fotograferen waarbij ik heel gevoelsmatig en heel snel moet reageren op het onderwerp. Bij heel statische scènes heb ik nog snel de neiging om composities te gaan maken. Een keer je weet hoe je zoiets moet maken, kan je dat heel snel reproduceren. Daarom ook denk ik dat zo'n foto's maken na een paar jaar voor mij minder interessant is geworden. Ik kan perfect een beeld maken met 3 plans: iets wat op het voorplan gebeurt, iets wat op de achtergrond gebeurt, en als je lang genoeg wacht of op het juiste moment klikt, dan heb je op een derde plan ook nog iets interessants. Fotografisch lijken dat heel complexe dingen, maar een keer je het systeem door hebt dan kan je dat altijd opnieuw maken. Het ziet er altijd een klein beetje anders uit maar in principe is dat altijd hetzelfde. Daarom werd het minder leuk. En mijn beelden nu, zeker de beelden die ik zelf kies, zijn veel minder complex. Het zijn veel minder constructies op elkaar, en naar mijn gevoel werkt het veel directer ook. Ik heb dus niet het gevoel dat ik fotografie op een zelfde manier benader als 10 jaar geleden." (je)

De expo 'Atleten van het Hart' is nog tot en met zaterdag 14 april 2009 te bewonderen in het Museum Dr. Guislain in Gent (www.museumdrguislain.be). Van april tot juni verhuist de expo naar Het Paleis in Antwerpen.

Het boek 'Atleten van het Hart', foto's van Kurt Van der Elst van het theater van Arne Sierens & Co, werd uitgegeven door Oogachtend en Van Halewijck en is voor € 29,90 verkrijgbaar in de boekhandel (paperback 27x19 cm, 164 p., fullcolor).

Meer weten of zien over de fotografie van Kurt Van der Elst? Neem dan een kijkje op www.kvde.be!

